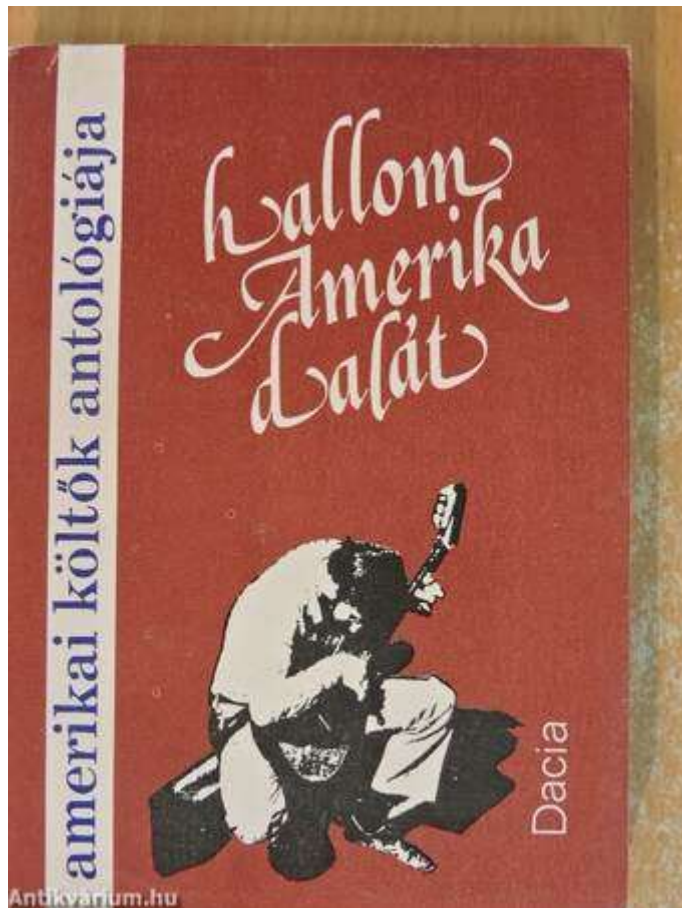

Hallom Amerika dalát

AMERIKAI KÖLTŐK ANTOLÓGIÁJA

Kiadó:	Dacia Könyvkiadó
Kiadás helye:	Kolozsvár
Kiadás éve:	1994
Kötés típusa:	Varrott papírkötés
Oldalszám:	358 oldal
Sorozatszám:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	16 cm x 12 cm
ISBN:	973-35-0403-3

ELŐSZÓ

AZ AMERIKAI KÖLTÉSZET ERŐVONALAI

1992-ben a világ Amerikát ünnepelte, felfedezésének fél évezredes évfordulóját. Azt az eseményt, mely új korszakot hozott a világtörténelembe, s közvetve megvetette századunk vezető nagyhatalmának alapjait. Ha ma Amerikát mondunk, elsősorban az Egyesült Államokra gondolunk, arra a kontinensnyi országra, mely alig több mint két évszázados

önálló története folyamán a fejlődés soha nem látott ritmusát valósította meg, melynek gazdasága, tudományossága ma verhetetlennek tűnik.

Talán csak az irodalom, művészetek terén tartja még Európa az előnyt. Mikor Amerikát Kolumbusz felfedezte, az európai irodalom túl volt már - hogy az ókoriakról ne is beszéljünk - a Dante-, Petrarca-, Boccaccio-, Chaucer- és Villon-epizódokon, s mi is eltemettük latin nyelvű poétánkat, Janus Pannoniust. Amikor 1620 őszén a Mayflower-vitorlásan érkező mintegy száz „zarándok atya” megalapította Új-Angliát, Európa már túljárt a reneszánszon. És még évtizedek teltek el, amíg a világirodalom legfiatalabb nagy irodalmának első hajtásai megjelentek. A létért kellett küzdeni, s csak az olyan műveknek volt becse, amik ebben az élethalálharcban a lelket edzették vagy hasznos tanácsokat adtak. Amerika sohasem volt a költészet földje. Itt mindig az észet megdolgoztató próza, esetleg a dráma dominált. Napjainkban is a költészet legfeljebb a harmadik helyre pályázhat.

Ha az irodalomtörténet egész vonulatából csak a költészetet emeljük ki, mintegy két századon át egy keskeny törzset kapunk, melyből alig fakadnak mellékágak, s csak az utolsó másfél száz év terebélyesedik ki koronává. Itt aztán úgy megszapornak az ágak, hogy tájékozódni is alig lehet közöttük. Míg az 1910-es évekig az irodalomtörténészek nagyjából számba vették az irodalmi-költészeti csoportosulásokat, iskolákat, a két világháború közötti szakasról és a közelmúltról máig sincs elfogadott rendszerezés.

TARTALOM

Az amerikai költészet erővonalai

(Gaal György bevezető tanulmánya) 5

Anne Bradstreet (1612-1672)

Drága, szerető férjemhez (Kiss Zsuzsa) 23

Midőn a házunk lángban állt 1666. július 10-én (Tarbay Ede) 23

Edward Taylor (16447-1729)

Isten rendelései választottját érintve - Előszó (Eörsi István) 25

38. elmélkedés (Jánosy István) 26

Philip Freneau (1752-1832)

A vadlonc (Tábor Eszter) 27

Oda (Tarbay Ede) 28

Joel Barlow (1754-1812)

Tanács egy oroszországi hollónak - 1812. december

(Majtényi Zoltán) 30

William Cullen Bryant (1794-1878)

Egy vízimadárhoz (Tótfalusi István) 33

A bojtos tárnicsához (Kappanyos András) 34

A város himnusza (Tótfalusi István) 35

A prérík (Várady Szabolcs) 36

Ralph Waldo Emerson (1803-1882)

Védekezés (Jánosy István) 40

A hóvihár (Szabó Lőrinc) 40

Concord város himnusza (Majtényi Zoltán) 41

Egy és minden (Fodor András) 42
A föld szava (Fodor András) 44
Napok (Fodor András) 45
Henry Wadsworth Longfellow (1807-1882)
Esős nap (Szász Károly) 46
A tanúk (Keszthelyi Zoltán) 46
A nyíl és a dal (Franyó Zoltán) 43
Excelsior (Kosztolányi Dezső) 48
A newporti zsidó temető (Radó Antal) 50
Hajnalban (Szász Béla) 52
Rabbi Ben Lévi (Radó Antal) 53
Shakespeare (Kosztolányi Dezső) 55
A természet (Fodor András) 56
Könyveim (Szász Béla) 56
John Greenleaf Whittier (1807-1892)
Előhang (Tapfer Klára) 57
Kossuth (Radó Antal) 58
Rabszolgák éneke a sivatagban (Várady Szabolcs) 59
A kansasi bevándorlók (Tellér Gyula) 61
Edgar Allan Poe (1809-1849)
Szonett a tudományhoz (Komlós Aladár) 62
Katolikus himnusz (Radó György) 62
A győztes féreg (Szabó Lőrinc) 61
A holló (Franyó Zoltán) 61
Helénához (Reviczky Gyula) 68
Alom az álomban (Kosztolányi Dezső) 70
Eldorádó (Kosztolányi Dezső) 71
A harangok (Radó Antal) 72
Lee Annácska (Babits Mihály) 76
Oliver Wendell Holmes (1809-1894)
Az utolsó levél (Görgey Gábor) 78
Dal a Harvard Kollégium centenáriumi ünnepére, 1836
(Eörsi István) 79
Mértékletesség (Orbán Ottó) 81
Henry David Thoreau (1817-1862)
Füst (Tandori Dezső) 84
A nyári eső (Majtényi Zoltán) 84
A költő késedelme (Tandori Dezső) 86
James Russell Lowell (1819-1891)
Fabula kritikusoknak (Gyárfás Endre) 87
Kossuth (Radó Antal) 85
Előérzet (Somlyó György) 90
Julia Ward Howe (1819-1910)
A köztársaság harci himnusza (Tarbay Ede) 90

Walt Whitman (1819-1892)
 Ének magamról (Franyó Zoltán) 91
 Hallom Amerika dalát (Szabó Lőrinc) 93
 Ti jövendő költők (Somlyó György) 93
 Sem munkát-megtakarító gépet (Kassák Lajos) 94
 Ülök és nézem (Szilágyi Domokos) 94
 Egy prostituálthoz (Szilágyi Domokos) 95
 Dübörgő tenger tömegéből (Görgey Gábor) 96
 Az egyént énekelem (Szilágyi Domokos) 96
 Utolsó könyörgés (Somlyó György) 97
 Téli mozdony (Kosztolányi Dezső) 97
 Ifjúság, nappal, öregség, éjszaka (Takáts Gyula) 99
 Kérdések hetvenedik esztendőmhöz (Takáts Gyula) 99
 Herman Melville (1819-1891)
 Shiloh (Végh György) 100
 A malverni dombok (Végh György) 100
 A maldive-i capa (Végh György) 102
 A művészet (Végh György) 102
 Emily Dickinson (1830-1886)
 67. Legszebb a siker annak . . . (Gergely Ágnes) 103
 205. Barátom el nem hagyhatom . . . (Károlyi Amy) 103
 239. „Menny” az, mit el nem érhetek ... (Károlyi Amy) 101
 241. Az agónia nem hazug. . . (Károlyi Amy) 104
 254. Tollas kis jószág a remény... (Tótfalusi István) 105
 318. Megmondjam, hogyan kelt a nap? . . . (Károlyi Amy) 105
 347. Ha múltóban az éj. . . (Károlyi Amy) 106
 368. Hogy bágyaszt várni, bárhol, nem terád... (Károlyi Amy) 106
 449. A szépért haltam, ám a sír . . . (Károlyi Amy) 107
 664. Minden teremtetett lény közül . . . (Tótfalusi István) 107
 686. Mondják, az idő enyhít . . . (Károlyi Amy) 108
 713. Magam hírét sürgősen . . . (Károlyi Amy) 108
 829. Nagy legyen az ágy . . . (Károlyi Amy) 109
 1047. A létnek kezdete ... (Károlyi Amy) 109
 1100. Utolsó éje volt. . . (Tótfalusi István) 109
 1129. Az igazat ne szembe vágd... (Károlyi Amy) 110
 1568. Ha nézed, képnek látod... (Károlyi Amy) 111
 1618. Van két Lehet ... (Károlyi Amy) 111
 1732. Kétszer zárult már életem... (Tótfalusi István) 111
 Sidney Lanier (1842-1881)
 A búcsúpohár (Hárs Ernő) 112
 A glynni mocsár (Gergely Ágnes) 112
 Edwin Markham (1852-1940)
 Sors (Tábori Pál) 116
 Szántóvető (Tábori Pál) 116

Harriet Monroe (1860-1936)
Gyötrelem (Gergely Ágnes) 118
Fenyő az erdőcsúcson (Gergely Ágnes) 119
Edgar Lee Masters (1869-1950)
A Spoon River-i holtak 120
A domboldal (Végh György) 120
Cooney Potter (Gergely Ágnes) 121
Nellie Clark (Gergely Ágnes) 122
A. D. Blood (Gergely Ágnes) 122
John Horace Burleson (Gergely Ágnes) 123
Petit, a költő (Orbán Ottó) 123
Hamilton Greene (Gergely Ágnes) 124
Lucinda Matlock (Maksay Albert) 124
Edwin Arlington Robinson (1869-1935)
Költőt ide! (Kálnoky László) 125
Walt Whitman (Tellér Gyula) 126
Miniver Cheevy (Kálnoky László) 126
Kévék (Tellér Gyula) 128
Stephen Crane (1871-1900)
Láttam egy embert (Maksay Albert) 128
A tudós (Tótfalusi István) 129
Volt egy fanyelvű ember (Tótfalusi István) 129
Újság (Tótfalusi István) 129
Amy Lowell (1874-1925)
Solitaire (Antalfy Gyula) 130
Tíz év (Tábori Pál) 131
Éjszakai felhők (Maksay Albert) 131
Venus Transiens (Kosztolányi Dezső) 131
Egy hölgy (Illyés Gyula) 132
Robert Frost (1874-1963)
Viszolygás (Weöres Sándor) 133
Tűz és jég (Weöres Sándor) 134
Porhó (Károlyi Amy) 134
Erdőszélen (Gyárfás Endre) 135
Egyszer a Csendes-óceánnál (Hárs Ernő) 135
Az éjnek ismerője (Weöres Sándor) 136
Készülj fel (Eörsi István) 137
Carl Sandburg (1878-1967)
Chicago (Maksay Albert) 138
Öröm (Franyó Zoltán) 139
Boldogság (Szabó Lőrinc) 139
Kerítés (Szabó Lőrinc) 140
Én vagyok a nép (Keszthelyi Zoltán) 140
Fű (Maksay Albert) 141

Villanások (Szabó Lőrinc) 142
Esti vízesés (Keszthelyi Zoltán) 142
Befejezés (Keszthelyi Zoltán) 143
Búvár (Szemplér Ferenc) 143
Wallace Stevens (1879-1955)
Szár az cipő (Kassák Lajos) 144
A modern költészet (Tótfalusi István) 145
A rész útja (Tandori Dezső) 146
Asszony a napsütésben (Vas István) 146
Vachel Lindsay (1879-1931)
Gyáráblakok (Keszthelyi Zoltán) 147
Abraham Lincoln éjféle szellemútja (Franyó Zoltán) 148
A bölények szelleme (Jánosy István) 149
A virág-járó bölények (Gergely Ágnes) 152
William Carlos Williams (1883-1963)
Egy öreg hölgy ébresztésére (Vcis István) 153
Tavasz és minden (Végh György) 153
Kietlen (Kálnoky László) 154
Egy sebesült kutyához az utcán (Gyárfás Endre) 156
Elinor Wylie (1885-1928)
Bolond dala (Tábori Pál) 158
Péter és János (Tábori Pál) 159
Lelkemet irgalmas remény (Tábor Eszter) 161
Téli álom (Weöres Sándor) 162
Ezra Pound (1885-1972)
Virginál (Károlyi Amy) 163
Pán meghalt (Franyó Zoltán) 163
Cameraderie (Károlyi Amy) 164
A kert (Franyó Zoltán) 165
A boldogok szigete (Károlyi Amy) 165
Egyezmény (Eörsi István) 166
Fiatal lány (Somlyó György) 166
A jó cimbora balladája (Képes Géza) 167
William Rose Benét (1886-1950)
Örök férfi (Tábori Pál) 169
H. D. (Hilda Doolittle, 1886-1961)
Léthe (Mezey Katalin) 170
Körtefa (Hajnal Anna) 170
Robinson Jeffers (1887-1962)
A kőfaragókhoz (Tótfalusi István) 171
A vad hattyút szeresd (Somlyó György) 172
Szirt és sólyom (Kassák Lajos) 172
Ágy az ablaknál (Illyés Gyula) 173
A világ csodái (Vas István) 174

Keselyű (Tótfalusi István) 175
Sírkőfelirat (Vas István) 176
Marianne Moore (1887-1972)
Egy gőzhengerhez (Tábori Pál) 177
Nincs olyan hattyú (Németh Ferenc) 178
Csend (Németh Ferenc) 178
Kritikusok és műértők (Eörsi István) 179
John Crowe Ransom (1888-1974)
John Whiteside kislányát siratja (Végh György) 181
Piazzán (Tábori Pál) 181
A szeme (Weöres Sándor) 182
Téli emlék (Tótfalusi István) 183
Conrad Aiken (1889-1973)
Prelúdiumok Memnonhoz vagy a magatartás prelúdiuma (Vas István) 184
Ilyen, ím, a levél... (Tótfalusi István) 185
A névtelenek (Tellér Gyula) 186
Szonett (Illyés Gyula) 187
South End (Tellér Gyula) 188
Claude McKay (1890-1948)
Harlemi táncosnő (Franyó Zoltán) 188
Gyarmatárunk New Yorkban (Kosztolányi Dezső) 189
Edna St. Vincent Millay (1892-1950)
Felejtett csókok (Tábori Pál) 190
S neked is meg kell halnod, drága por (Várady Szabolcs) 190
Az üres partra térek meg (Várady Szabolcs) 191
Amikor meghallgattam Beethoven szimfóniáját (Gergely Ágnes) 191
Archibald MacLeish (1892-1982)
Ars poetica (Radó György) 192
Emlékvirágzás (Vas István) 193
Tájkép mint akt (Várady Szabolcs) 194
Temető a talpfák mellett (Vas István) 195
Befejezetlen történet (Várady Szabolcs) 196
Sorok egy temetésre (Vas István) 197
Beszéd a tömeghez (Kassák Lajos) 198
Szép Újvilág (Várady Szabolcs) 200
e. e. cummings (1894-1962)
szonett (Végh György) 202
tavasz mindenható úrnő (Weöres Sándor) 203
szeretem a testem, ha a tied (Kálnoky László) 204
óda (Franyó Zoltán) 205
e kis menyasszony & vőlegény (Kálnoky László) 206
hogyan élek még csoda (Weöres Sándor) 206
zöld csend (Márki Zoltán) 207
ha majd a kígyó kér kúszás-jogot (Weöres Sándor) 207

meghalni oké de a halál (Tandori Dezső) 208
Louise Bogan (1897-1970)
A nők (Tábor Eszter) 209
Vidéki napok (Várady Szabolcs) 210
Hart Crane (1899-1932)
Melville sírjánál (Fodor András) 211
A brooklyni híd (Görgey Gábor) 212
Allen Tate (1899-1979)
Oda a polgárháború halottaihoz (Végh György) 213
Árny és árnyék (Tandori Dezső) 216
Langston Hughes (1902-1967)
Néger vagyok (Szombati-Szabó István) 217
A néger folyamokról beszél (Szombati-Szabó István) 218
Afrikai tánc (Szombati-Szabó István) 219
Én is... (Végh György) 220
Néger lány dala (Komlós Aladár) 220
Honvágó (Tábori Pál) 221
Ogden Nash (1902-1971)
Isabel kalandjai (Végh György) 222
Intelem mindenkire (Kálnoky László) 223
Countee Cullen (1903-1946)
Incidens (Devecseri Gábor) 223
Felirat egy ismert lady sírkövére (Maksay Albert) 224
Mégis csodálom (Szokolay Károly) 224
Cirénei Simon mondja (Szokolay Károly) 225
Richard Eberhart (1904)
A mormota (Tellér Gyula) 226
Világháború (Weöres Sándor) 227
A vadgesztenyefa (Hárs Ernő) 228
Robert Penn Warren (1905-1989)
Szakállas tölgyek (Hárs Ernő) 229
Rébusz a kertben (Várady Szabolcs) 231
Theodore Roethke (1908-1963)
Apám valcere (Ferencz Győző) 232
Bánat (Várady Szabolcs) 233
Az álom (Garai Gábor) 233
Elizabeth Bishop (1911-1979)
A hal (Eörsi István) 235
A vesztés művészete (Rakovszky Zsuzsa) 237
Karl Shapiro (1913)
Egyetem (Kálnoky László) 238
Autóroncs (Kálnoky László) 239
Delmore Schwartz (1913-1966)
A költészet birodalma (Somlyó György) 241

A lélek ősi, híres város (Tábor Eszter) 244
Randall Jarrell (1914-1965)
A gépzongora (Tandori Dezső) 245
Beteg a nulla (Illyés Gyula) 246
John Berryman (1914-1972)
Labda-vers (Orbán Ottó) 247
Pokol-vers (Jánosy István) 248
In memoriam (1914-1953) (Jánosy István) 249
Henry felismerése (Jánosy István) 251
James Laughlin (1914)
Világvárosi bárd (Somlyó György) 252
Nyugtalanítsz (Somlyó György) 253
William Stafford (1914)
Elhinni amit tudok (Oláh János) 254
Sötétben utazva (Tótfalusi István) 255
A sivatagi éjszakában (Oláh János) 256
Tennessee Williams (1914-1983)
Férfi az étkezőkocsiban (Vas István) 256
Robert Lowell (1917-1977)
Concord (Orbán Ottó) 258
Eladó (Orbán Ottó) 259
Juvenalis imája (Orbán Ottó) 259
Róma a tizenhatodik században (Orbán Ottó) 260
Élet és civilizáció (Orbán Oltó) 260
A rés (Orbán Ottó) 261
A szemközti ház (Orbán Ottó) 262
Beszeljünk a házasságban adódó gyötrelmekről (Somlyó György) 263
Gwendolyn Brooks (1917)
Dal a virágoskertben (Kiss Zsuzsa) 264
Utca Bronzville-ben (Kiss Zsuzsa) 264
Big Bessie kiteszi a fiát az utcára (Kiss Zsuzsa) 265
William Jay Smith (1918)
Vége a Rodeónak (Várady Szabolcs) 266
Miserere (Várady Szabolcs) 266
Egy dzsesszmuzsikus halála (Várady Szabolcs) 267
Visszapillantó tükör (Illyés Gyula) 267
Két limerick (Gergely Ágnes) 268
Két clerihew (Gergely Ágnes) 268
Dal (Károlyi Amy) 269
Robert Duncan (1919-1988)
Szerelem (Kodolányi Gyula) 269
Vizén (Kodolányi Gyula) 270
Útrabocsátó-sorok (Kodolányi Gyula) 271
Lawrence Ferlinghetti (1919)

Olyan arc volt (Eörsi István) 271

Goya legnagyobb szerűbb képein (Eörsi István) 272

Egy Giacometti-nyár (Eörsi István) 273

Igaz gyónás (Eörsi István) 274

Richard Wilbur (1921)

Egy varangy halála (Hárs Ernő) 277

Műtárgyak (Márki Zoltán) 277

A nő szépsége (Tellér Gyula) 278

Jack Kerouac (1922-1969)

Mexico City Blues (Eörsi István, Somlyó György, Márki Zoltán) 279

James Dickey (1923)

A zsineg (Tandori Dezső) 232

Állatok mennyországá (Tandori Dezső) 283

Denise Levertov (1923)

A cápák (Somlyó György) 285

Jogok (Somlyó György) 286

Nyomolvasás (Mezey Katalin) 287

Dal Istárhoz (Mezey Katalin) 287

Milyen vad hajnalaink voltak (Mezey Katalin) 288

William Dewitt Snodgrass (1926)

Mementó (Gergely Ágnes) 288

Áprilisi leltár (Gergely Ágnes) 289

Férfivécé a kollégiumi kápolnában (Szokolay Károly) 291

Robert Creeley (1926)

Az intés (Eörsi István) 292

A feleség (Eörsi István) 293

Azt mondják (Vas István) 294

A beszéd (Kodolányi Gyula) 294

Allen Ginsberg (1926)

Egy kaliforniai áruházban (Márki Zoltán) 295

A csuklyás csavargó (Somlyó György) 296

Üzenet (Somlyó György) 298

Lindsay-hez (Orbán Ottó) 299

Az első buli Ken Kesey-éknél a Pokol Angyalaival (Eörsi István) 299

Larmie fölött (Györe Balázs) 300

Frank O'Hara (1926-1966)

A válságba került filmiparhoz (Keresztúri/ Dezső) 301

Mért nem vagyok festő (Somlyó György) 303

Vers (Kántor Péter) 304

Robert Bly (1926)

Meglep az este (Kántor Péter) 305

A Lac Qui Parle River felé vezetve (Kántor Péter) 306

Vers három részben (Kodolányi Gyula) 306

A nagy társadalom (Kántor Péter) 307

Virágokat nézek (Kántor Péter) 308
Jascha Kessler (1929)
Teknősök (Görgey Gábor) 308
Hullámlovaglás télen (Görgey Gábor) 309
Gregory Corso (1930)
Ez Amerika (Eörsi István) 310
Öngyilkosság Greenwich Village-ben (Eörsi István) 311
25 vagyok (Franyó Zoltán) 312
Uccello (Somlyó György) 312
Az utolsó gengszter (Eörsi István) 313
Középkori anatómia (Eörsi István) 314
Amikor önmérsékletre gondolok (Eörsi István) 314
Akkor írtam amikor rájöttem arra hogy jeltelen a sírja (Eörsi István) 315
Tündérmese hőse (Eörsi István) 315
Gary Snyder (1930)
Mítoszok és szövegek 316
8. John Muir a Mt. Ritter-en (Jánosy István) 316
Lebegő barátnőmnek (Hernádi Miklós) 317
Sylvia Plath (1932-1963)
Hírnökök (Hajnal Anna) 318
A kérő (Károlyi Amy) 319
Pipacsok júliusban (Károlyi Amy) 320
Negyvenfokos láz (Gergely Ágnes) 321
Végszavak (Tandori Dezső) 323
Jegyzetek
A kötetéről 325
A költőkről 327
Jegyzetszótár 333